

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Ensimmäisessä laajassa kokonaisuudessa (kori 1) tärkeä tavoite on opiskeluhuollon toimivuus ja eheys hyvinvointialue muutoksen jälkeen. Samassa kokonaisuudessa on huomionarvoista kulttuurin esiin nosto useammassa yhteydessä esimerkiksi etsivän kulttuurisen nuorisotyön muodossa sekä nuorten teatteritoiminnan vaikuttavuuden toteamisessa.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Toinen laaja kokonaisuus (kori 2) keskittyy kahteen tavoitteeseen, joissa toisessa painottuu korjaava työ ja toisessa enemmän ehkäisevän työn näkökulma. Tavoitteisiin on kirjattu myös terapiatakuu ja sen käsittely eduskunnassa budjettilakina syksyllä 2024. Toivottavaa on, että terapiatakuun lisärahoituksen mennessä läpi, se todella saadaan toteutumaan, eikä lisätä nuorten ahdistusta, jos palveluihin ei pääsekään.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Kolmannessa kokonaisuudessa (kori 3) tavoitellaan nuorten kuulemista aikaisempaa paremmin jo ministeriöiden valmistelutyöhön kuten lainsäädäntötyöhön. Tehtävä ei ole helppo, jotta osallistamisen menetelmät toimivat. Kokonaisuuteen kuuluu myös turvallisuuden tunne ja turvallisuuden vahvistuminen. Turvallisuutta edistetään puuttamalla tehokkaammin nuorten tekemään ja nuoriin kohdistuvaan rikollisuuteen, väkivaltaan ja päihteiden käyttöön. Turvallisuuden teema on verrattaisiin kapea ottaen huomioon turvallisuuden tunteen merkityksen perustarpeena ja miten se näyttäytyy esimerkiksi päivittäisessä mediassa. Yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta ja nuorten resilienssin tukemista käsittelevässä tavoitteessa nousee hienosti esiin vapaa-aikapalveluiden merkitys. Tavoitteessa mainitaan nuorisotyö, kirjasto, kulttuuri ja liikunta.

Nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset

Tässä osiossa muun muassa kuvataan kunnallista perusnuorisotyötä. Perusnuorisotyö määritellään vapaa-aikaan sijoittuvaksi, jolloin se poissulkee esimerkiksi nuorisotyön, jota tehdään koulujen kanssa yhteistyössä. Nuorisopoliittisissa tavoitteissa ja toimenpiteissä ei mainita perusnuorisotyötä. Sen sijaan nuorisolain alaisia muita toimintoja tulee esiin kuten etsivä nuorisotyö, ohjaamotoiminta ja kouluissa tehtävä nuorisotyö. Erillinen osio perusnuorisotyön linjauksista voi antaa käsityksen, että se on oma erillinen työmuoto, joka ei liity asiakirjassa aikaisemmin esiin tulleisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Toisaalta oma osio perusnuorisotyön linjauksista korostaa sen merkitystä ja että sille annetaan oma tila.

Kunnallisen perusnuorisotyön kehittäminen ja vahvistaminen on hyvä linjaus. Kaikki kehittämistyön tavoitteet ovat tärkeitä. Erityisesti yhteiset suositukset ja tiedonkeruun yhtenäistäminen ovat tervetulleita toimenpiteitä.

Painopisteet nuorisolan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

Painopisteet osaamiskeskusten valtionapukelpoisuudelle ovat laajat. Hyvinvoinnin korostuminen on tarpeeksi väljä kattamaan monenlaisia toimintoja. Osaamiskeskusten tuottamat materiaalit, koulutukset ja tietoa auttaa kuntia tekemään laadukkaampaa nuorisotyötä, mitä se omilla resursseillaan pystyy tuottamaan.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisolan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

Hyvinvoinnin käsitteen liittäminen nuorisotyön on askel parempaan. Nuorisotyö nähdään osana laajempaa hyvinvointia tuottavaa palveluverkostoa. Varsinkin resilienssin kehittämisen näkökulma on erinomainen. Lisäksi nuorisotyön laadun kytkeminen kasvatukselliseen toimintaan sekä tieto- ja tutkimusperusteiseen kehittämiseen lisää nuorisotyön uskottavuutta. Nuoret ja ilmastonmuutos tässä ja muissakin osioissa kertoo siitä, että nuoria on todella kuultu.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Kolmessa laajassa kokonaisuudessa (kori 1, 2 ja 3) on huomioitu monet toimijat ja poikkihallinnollisuus on todennettavissa. Tavoitteissa nostetaan useampia konkreettisia toimenpiteitä, eikä jäädä yleiselle tasolle. Konkretia helpottaa kuntia omien tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyssä ollakseen linjassa hallituksen tavoitteiden kanssa. Osassa tavoitteissa ollaan varmasti lähempänä isompien asutuskeskittymien ilmiöitä kuin että ne kuvaisivat koko Suomen tilannetta esimerkiksi, kun on kyse ohjaamotoiminnasta, katujengeistä tai Ankkuritoiminnasta.

Kärkkäinen Riikka
Ylöjärven kaupunki - Lausunto päätetty Ylöjärven kaupungin
hyvinvointilautakunnassa 16.1.2024 vapaa-aikajohtajan esittelystä.
Valmistelijana toiminut nuorisopalvelupäällikkö.